

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรณีศึกษา : กองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้**

นางสาวลภัสรดา ตอมพุดชา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ภักดิ์ธรา ตอมพุดชา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อาร์ักษ์ ธีรอำพน , อาจารย์ประครอง ส่งเสริม, 170 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ ว่ามีการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนมากน้อยเพียงใดและเพื่อทราบปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ และในการประเมินโครงการได้ใช้แบบจำลอง CIPP Model เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินและเพื่อกำหนดตัวชี้วัด โดยได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยคือ หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ สามารถสรุปและอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะดังนี้

หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ จากการประเมินหน่วยระบบนี้ ทราบว่า กองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้มีการบริหารงานตามระเบียบของกองทุนแต่ยังปฏิบัติได้ไม่ครบทุกอย่าง ไม่มีการแนะนำส่งเสริมวิธีทำธุรกิจหรือจัดหาตลาดให้แก่ผู้กู้ มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ไม่ครบทุกตำแหน่งส่วนใหญ่จะให้คนที่เคยปฏิบัติเป็นผู้ดำเนินงาน โดยไม่มีการแบ่งงานตามหน้าที่ แต่ในด้านของการจัดสรรเงินและการทำบัญชีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ทราบว่า ผู้กู้แต่ละรายต่างเคยมีประสบการณ์ในอาชีพที่ขอกู้ ทำให้มีการดำเนินกิจกรรมเหมือนที่เคยทำมา คือ มีสถานที่และวัตถุดิบ กำลังทำงาน และการหาตลาดเช่นเดิม ไม่มีการจดบันทึกบัญชีการปฏิบัติงานและการหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมสำหรับการดำเนินกิจกรรม อาจสรุปได้ว่าการได้รับการจัดสรรเงินกู้ทำให้เกิดผลต่อผู้กู้เพียงการมีทุนมากขึ้นแต่การดำเนินกิจกรรมยังเหมือนเดิม ไม่มีการเกิดกิจการใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในหมู่บ้าน

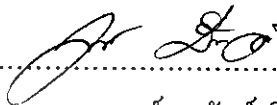
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

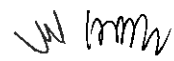
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ อารักษ์ ชีรอำพน)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.โสภณ วงศ์แก้ว)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ ความเอาใจใส่ช่วยเหลือให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำจากหลายท่านโดยเฉพาะ อาจารย์อรรักษ์ ชีรอำพน และอาจารย์ประครอง ส่งเสริมอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย ซึ่งเป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลทางด้านวิชาการเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนในการอนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายฉวีวัฒน์ ขวดพุดชา คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ รวมทั้งชาวบ้านผู้เฒ่าผู้แก่ บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลอำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนตำบลพุดชาที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมตำบล และทุกๆ ส่วนที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ลภัสสรดา ตอมพุดชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	8
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	8
บทที่ 2 ปรัชญ่วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	11
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	15
4. การขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	19
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพชีพ โมเดล	20
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	21

	หน้า
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	31
1. วิธีประเมินโครงการ	31
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน	33
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	37
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	40
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	41
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	49
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	54
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	55
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	58
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	58
2. วิธีดำเนินการ	58
3. ผลการดำเนินการ.....	59
4. อภิปรายผล	60
5. ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ผนวก ก	
ผนวก ข	
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม.....	20
2. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและตัดสินใจ ของสต๊าฟเฟิลบีม	21

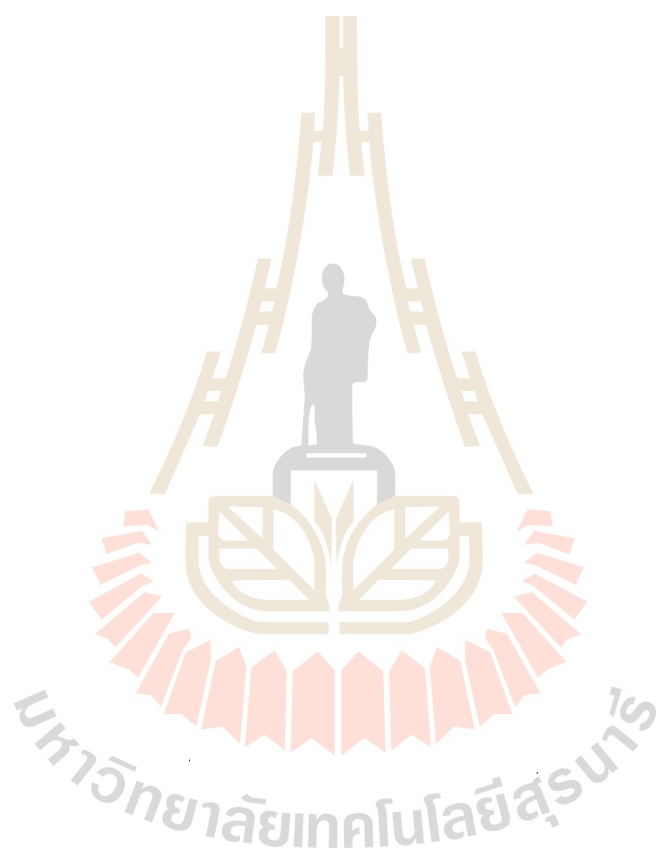
สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. องค์ประกอบการประเมิน.....

4

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในปัจจุบัน การประกอบอาชีพต่าง ๆ ต้องใช้เงินทุน ซึ่งประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ส่วนใหญ่ไม่มีทุน ไม่มีโอกาสที่จะหาเงินทุนมาเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน ประชาชนยังต้องพึ่งพาเงินนอกระบบของนายทุนที่คิดดอกเบี้ยราคาแพง รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของผู้นำในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นการพัฒนารากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต โดยกองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้คนในชุมชน มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเงินทุนกันเอง เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองก้าวเข้าสู่ระบบของเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งตลอดไป

จากความพร้อมของคนในชุมชน ชาวบ้านลำโพงใต้ หมู่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนของหมู่บ้าน และได้รับจัดสรรเงินโอนเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 และได้ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเข้ามาบริหารจัดการกองทุนตามนโยบายของทางรัฐบาลที่จะให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแหล่งเงินทุนของชาวบ้านและเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพด้านการเกษตรก็คือทำนาและเลี้ยงสัตว์ ใช้วิธีวานคนในหมู่บ้านก็คือการลงแขก แต่ปัจจุบันนี้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไป การทำการเกษตรของชาวบ้านมีการใช้เครื่องจักร มีการใช้ปุ๋ยเคมี การลงแขกเหมือนอดีตไม่มี ดังนั้นในการลงทุนแต่ละครั้งจึงต้องใช้เงินลงทุนมากพอสมควร ชาวบ้านต้องพึ่งพานายทุนนอกระบบเพื่อนำเงินมาลงทุน แต่ ณ ปัจจุบันนี้ ชาวบ้านลำโพงใต้มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง ไม่ต้องกู้เงินนอกระบบที่เสียดอกเบี้ยแพง ๆ ให้ นายทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาเป็นแหล่งเงินทุนของชาวบ้าน ทำให้ระบบเศรษฐกิจของชาวบ้านลำโพงใต้มีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุทุกข์เงิน และความจำเป็นเร่งด่วนต่าง ๆ ของชาวบ้านลงไปได้มาก กองทุนของหมู่บ้านจะเป็น

แหล่งเงินทุน โดยมีคณะกรรมการกองทุนที่ชาวบ้านได้เลือกเข้ามาบริหารเพื่อสร้างรากฐาน และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ผลมากขึ้นเพียงใด ทางรัฐบาลจึงได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมามีอีกโครงการ โดยคัดเลือกให้บัณฑิตที่ว่างงานของชุมชนนั้น ๆ เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้รัฐบาลเพื่อแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่อไป โดยรูปแบบต่าง ๆ ที่บัณฑิตใช้ในการเก็บข้อมูลจะเป็นไปตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการไม่ว่าจะเป็นแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบความสำเร็จของการบริหารกองทุน ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรแก้ไขปรับปรุงในชุมชนและเพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้าและเข้มแข็งตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

2.1.2 บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 มีความสามารถบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจของบ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 2.1 ว่ามีอะไรบ้าง

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และ การเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน ในบ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ใช้เป็นกรอบความคิดทฤษฎี สำหรับการประเมินซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน ดังนี้คือ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ [Tyler's Rationale and Model of Evaluation] ซึ่งได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค [Cronbach's Concepts and Model] คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา

แนวคิดการประเมินของอัลคิน [Alkin's Concept of Evaluation] การประเมินคือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ

แนวคิดการประเมินของโพรวิส [Provis's Discrepancy Evaluation] การประเมินในความหมายของโพรวิส เป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นตรงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน

และกรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ได้แก่แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก Process	คือ กระบวนการ
P	ย่อมาจาก Product	คือ ผลผลิต

เพื่อนำชิฟฟ์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดง

ดูรายละเอียดได้ที่ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบการประเมิน

หน่วยการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
ระดับหมู่บ้าน	C1 = ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	I1 = นโยบายรัฐบาล	PC1 = การจัดทำระเบียบกองทุน	PD1 = จำนวนสมาชิก
	C2 = สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	I2 = ส่วนกลาง (ปรัชญา วัตถุประสงค์ ประสงค์ หลักเกณฑ์ การประเมิน)	PC2 = การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน	PD2 = จำนวนผู้ได้เงินกู้
	C3 = สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	I3 = ความพร้อมระเบียบต่าง ๆ....)	PC3 = ระบบบัญชีกองทุน	PD3 = ยอดเงินที่ให้กู้
	C4 = วัฒนธรรมประเพณี	I2 = การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ/ระดับอำเภอ)	PC4 = กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน	PD4 = จำนวนผู้ชำระตามกำหนด
	C5 = โครงสร้างทรัพยากรธรรมชาติ	I3 = คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับ	PC4.1 = การรับสมัคร	PD5 = ยอดเงินชำระตามกำหนด
	C6 = ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และการพัฒนาท้องถิ่น	I3 = คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับ	PC4.2 = การสมัคร	PD6 = กองทุนสะสม (ความเคลื่อนไหว ณ เดือนสิงหาคม)
	C7 = โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	I3 = คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับ	PC4.3 = ประเภทสมาชิก	PD7 = การใช้เงินกู้
	C8 = ความเข้มแข็งของชุมชน	I3 = คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับ	PC4.4 = การทำทะเบียนสมาชิก	ตามวัตถุประสงค์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยการ ประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
	14 = คณะ กรรมการ กองทุน (การได้มา, คุณสมบัติ)		PC5 = กิจกรรม เกี่ยวกับ การ กู้เงิน กองทุน	PD8 = ทัศนคติ ของ ชุมชน ต่อ กองทุน
	15 = การเตรียม ความ พร้อม/ สร้างความ เข้าใจให้ แก่คณะ กรรมการ กองทุน		PC5.1=การ คัด เลือก ผู้กู้ PC5.2=การ จัดทำ เอกสาร ประกอบ การกู้	(กรรมการ, กิจกรรมฯ) ต่อบัณฑิต กองทุน PD9 = การเกิด เครือข่าย องค์กร การ เรียนรู้
	16 = เงินกองทุน 1 ล้านบาท		PC5.3=การ โอน เงินให้ ผู้กู้	PD10 = ความ สามารถ ในการ พึ่งตนเอง
	17 = เงินทุน สะสมอื่นๆ ตาม ระเบียบ หมวด 6 ข้อ 23 (2-18)		PC5.4=การรับ ชำระ หนี้ PC6 = การส่ง เสริม การใช้ หนี้เงินกู้ PC6.1=การ แนะนำ วิธีทำ ธุรกิจ	PD11 = ความ เข้มแข็ง ของ ชุมชน ที่เกิด จาก กองทุน หมู่บ้าน
	18 = บัณฑิต กองทุน หมู่บ้าน			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยการ	องค์ประกอบการประเมิน			
ประเมิน	C	I	P	P
			PC6.2=การ ช่วยหา ตลาด	
			PD7 = การ ตรวจสอบ การใช้ หนี้เงินกู้	
			PD8 = การจัด ทำรายงาน ของคณะ กรรมการ และเผยแพร่ผล ดำเนินงาน	
			PD9 = การจัด สรรผล ประโยชน์	
			PD10=การสร้าง เครือข่าย การ เรียนรู้โดย นักศึกษา กองทุน และ กิจกรรม อื่นๆ	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยการ ประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
ระดับราย บุคคล (ผู้กู้)	C9 = อาชีพเดิม (หลัก/รอง) C10=สมาชิกใน ครอบครัว C11=สภาพการ อยู่อาศัย C12=รายได้ของ ประชาชน	I9 = จำนวน เงินกู้ ที่ได้รับ อนุมัติ I10=จำนวนเงิน ลงทุนนอก เหนือจาก เงินกู้ I11=สถานที่ใน การ ประกอบ อาชีพ I12=วัสดุ อุปกรณ์ I13=ความรู้ ทักษะ ในการ ประกอบ อาชีพ I14=จำนวน แรงงาน I15=วัตถุประสงค์	PC11 = การใช้ จ่าย เงินกู้ PC12 = การหา ความรู้ เพิ่มเติม PC13 = การหา ตลาด PC14 = การทำ บัญชีใช้ จ่ายเงิน	PD12 = ผลที่ ได้ตาม วัตถุประสงค์ ประสงค์ PD12.1=ผล โดยตรง PD12.2=ผล โดยอ้อม

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านลำโพงใต้
- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บ้านลำโพงใต้
- ขั้นตอนที่ 3 ใช้ชีพีพิมพ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการสำรวจ
- ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบจັคเก็บข้อมูล(บร.) บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ในแบบรายงานที่เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 เขียนรายงานผลการประเมินโครงการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านลำโพงใต้
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ทำสารนิพนธ์ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

ปรัชญาบรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อแสดงว่า หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผลในด้านวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็น เทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล
8. การวิเคราะห์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตาม โครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพ
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและธุรกิจขนาดเล็ก เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของ หมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาทพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ควรมีหลักสำคัญต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบดังนี้

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านที่เป็นระบบ
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามประเมินผลกองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ
5. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
6. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
7. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
8. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
9. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากระเบียบดังกล่าวเพื่อเป็นการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ และเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ”

2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว

ในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งจัดหรือจัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

4. ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครอง
ท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลใน
เขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่นตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ

4. ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีเป็น
รองประธาน และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน ไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน
ปรึกษาคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกิน 7 คน

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก
ได้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ให้ดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้
แล้ว ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

3. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก
ตำแหน่งเมื่อ

- 3.1 ตาย
- 3.2 ลาออก
- 3.3 เป็นบุคคลล้มละลาย
- 3.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 3.5 เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 3.6 ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 4.1 กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
- 4.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 5.3 จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 5.4 กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 5.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 5.7 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 5.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 5.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูก

จ้างของส่วนราชการ ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

5.10 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน ให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

6. การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม

7. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

2.2 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

2.3 ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

2.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน

2.5 ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

2.6 จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

- 2.7 พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 2.8 ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 2.9 ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 2.10 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 2.11 ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วยกรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเอง โดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1. จะต้องมีความรู้เรื่องสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบ

คณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1. เป็นผู้ซึ่งอยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้านการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ(4)

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านลำโพงได้ นั้น วัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านจะต้องมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันต้องช่วยกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชน ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกันดำเนินการ เริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมกัน ติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป
2. เลือกสรรคนดีเป็นประธานกองทุน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง และตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด เลือกคนดี มีความรู้ และมีประสบการณ์
3. ความพร้อมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร โดยความเห็นชอบร่วมกัน
4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนและสมาชิก จะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่ตั้งไว้เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและอื่น ๆ ต้องพร้อมในการจัดตั้งกองทุน

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น เพื่อให้การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและทุกคนในครัวเรือน หมู่บ้านลำไผ่ได้ หมู่ที่ 18 หมู่บ้านจึงได้ดำเนินการร่างระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนหมู่บ้าน ขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎระเบียบสำหรับการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิก อันจะทำให้เงินกองทุนของหมู่บ้านมั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งเสริมให้เศรษฐกิจของครัวเรือน ของหมู่บ้าน และประเทศชาติในอนาคต ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านลำไผ่ได้ มีดังนี้

1. ที่ตั้ง
  - บ้านเลขที่ 268 หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์
  - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
  - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ให้ประชาชนด้วยวิธีการถือหุ้น
  - 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
  - 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
    - เป็นคนมีความซื่อสัตย์
    - เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
    - เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุขทุกชนิด
    - เป็นคนรู้จักสามัคคี
  - 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
    - เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
    - เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
    - เป็นคนเก่งงาน ขยันงานและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
    - เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
3. แหล่งที่มาของกองทุน
  - 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  - 3.2 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุนนำไปเป็นทุนสำรองได้

- 3.3 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 3.4 เงินค่าหุ้น
- 3.5 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระคิดพันอื่นใด
4. คุณสมบัติของสมาชิก
  - 4.1 เป็นผู้พำนัก และพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 1 ปีก่อนการจัดตั้งกองทุน
  - 4.2 เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
  - 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
  - 4.4 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
  - 4.5 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ
  - 4.6 มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - 5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
  - 5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ โดยสามารถสมัครสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
  - 5.3 คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 6.1 ตาย
  - 6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
  - 6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
  - 6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
  - 6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าด้วยประการใด
  - 6.6 จงใจบิดเบ่งความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
  - 6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
  - 6.8 มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงตามข้อกำหนด

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

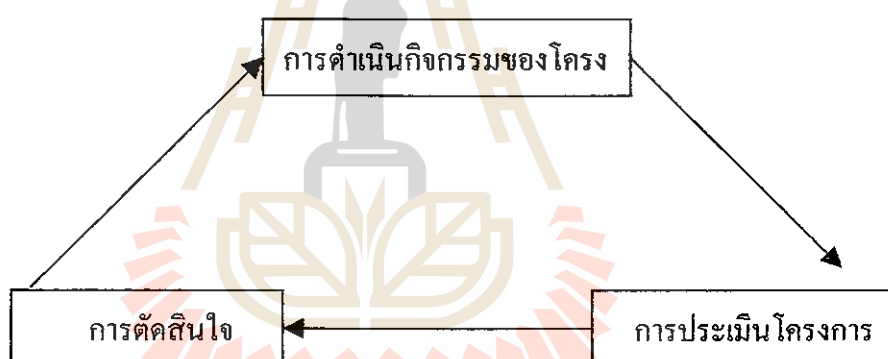
การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้อง ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว
3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีต ประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละรายการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลา ไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา
การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุไว้ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาด หรือค้างชำระเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงิน ไปใช้นอกวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพท์ของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam' s CIPP Model) สตฟเฟิลบีมกล่าวว่า “ การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตฟเฟิลบีม

สตฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

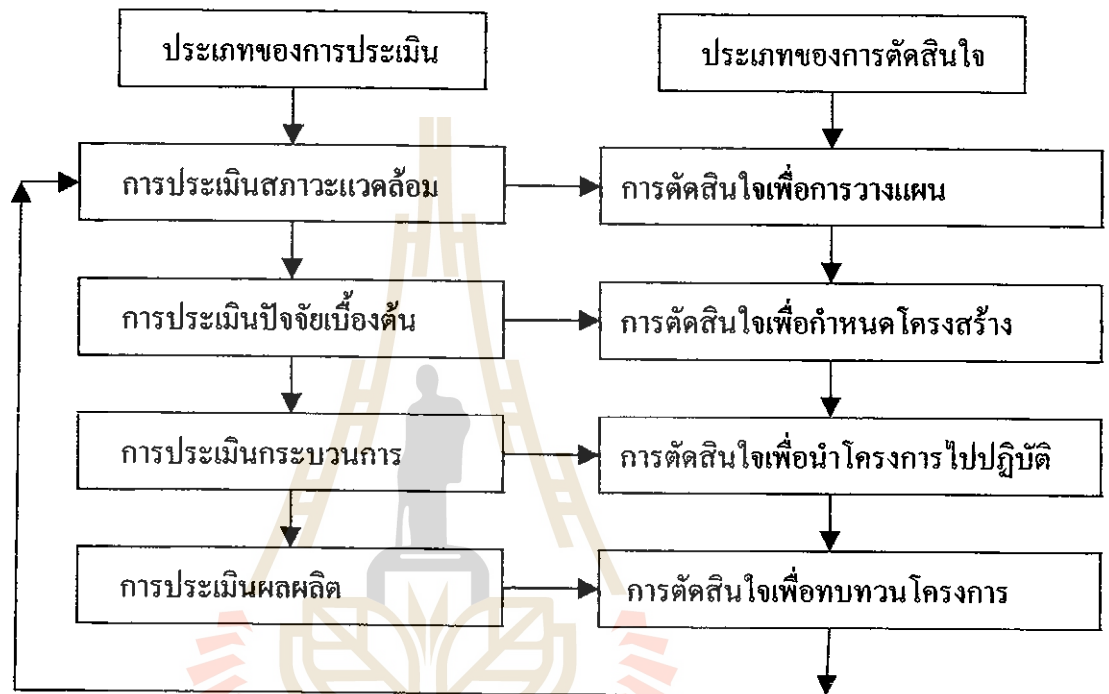
ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation :C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

และสตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อ

ให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้เห็นนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต
2. เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลวิจัย นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อสร้างรายได้ สร้าง โอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ระยะเวลาในการดำเนิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการจำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)

2. บัณฑิตจะปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ 5 วัน ต่อสัปดาห์ มีอาจารย์สอนเสริมเดือนละ 4 ครั้งทุกวันเสาร์

3. นักศึกษาจะได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน และต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายทุนการศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละเดือน

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
5. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน ให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายการส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจาก

กองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกัน และปฏิบัติตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริหารรวมทั้งมีส่วนร่วม ในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นไปได้โดยตรง คือได้เข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหาร การจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1. ประชาชนส่วนหนึ่งไปทำงานต่างถิ่น ไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง
2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแต่ไม่กล้านำเสนอ
3. ประชาชนไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมประชุม ไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมและการออกความคิดเห็น
4. ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการมี การจัดประชุมขึ้นบ่อย ๆ เพราะประชาชนบางรายอาจมีธุระหรือต้องไปทำงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนได้มีการออกความคิดเห็นในที่ประชุม
2. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
3. สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้แก่ประชาชน

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของคนและชุมชน
2. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชนที่มีประสิทธิภาพ
3. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีของชุมชนซึ่งโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
6. สมาชิกของชุมชนเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เกื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
8. การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งพาเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป
9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนบางส่วนขาดความสามัคคีกัน มีความคิดเห็น ไม่ตรงกันขัดแย้งกันเอง ภายในชุมชน
2. ผู้นำชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง
3. ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองได้
5. ชาวบ้านไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ให้เหตุผลในการตัดสินใจ
2. จัดการอบรมและดูงานให้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนที่สนใจ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
4. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าตนเองมีความสามารถทำงานพัฒนาเรื่องต่างๆ ได้

9.3 ประชาคม

ประชาคมเป็นการร่วมกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่นการแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจเรื่องเดียวกัน เป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์ หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมกันรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและศีลธรรมอันดีงามของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกลึกซึ้งในความเป็นเจ้าของชุมชน คำว่าประชาคมนี้นี้มีท่านผู้มีความรู้หรือนักวิชาการบางท่านอาจเรียกว่า “ประชาสังคม” ซึ่งอยู่ในความหมายคล้ายคลึงกันซึ่งประชาคม หรือประชาสังคมจะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. อย่างเป็นทางการ โดยการจัดเวทีหรือการจัดประชุม
2. อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาของคนกลุ่มเล็กๆ ในสถานที่ใดที่หนึ่งมีปัญหา
ปัญหาการประชาคม
  1. สมาชิกในชุมชนเกิดความเบื่อบ่อยต่อการประชุมบ่อย ๆ คราว
  2. การประชาคมบางครั้งเรื่องที่น่าสนใจพูด ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องทำให้ผู้ที่ได้รับฟังได้ข้อมูลที่ผิด

แนวทางแก้ไข

1. กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการประชาคมและสร้างจิตสำนึกในการร่วมประชาคมว่ามีความสำคัญมาก
2. ในการทำประชาคมแต่ละครั้งจะต้องกระตุ้นให้สมาชิกกำหนดบทบาท โดยการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็นในการประชุมแต่ละครั้ง
3. ในการประชาคมแต่ละครั้ง เรื่องที่จะนำมาทำการประชุมหรือประชาคมจะต้องเป็นเรื่องที่มีเอกสารอ้างอิง

9.4 เครือข่ายการเรียนรู้

ในด้านของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้กำหนดให้มีเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขต 13 เครือข่ายที่มีจังหวัด 13 จังหวัด เป็นแกนนำของเครือข่าย รวมเครือข่ายของกรุงเทพฯอีก 1 รวมเป็น 14 เครือข่ายการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องมีความเข้าใจในที่นี้คือ การทำงานของเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขตอย่างไร และอะไรคือเรื่องที่น่าสนใจ

หลักการ

แผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะดำเนินการทุกหมู่บ้านและชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ ใช้แนวการฝึกกำลังกันเป็นกลุ่ม และการวางแผนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นระดับฐานล่างที่สุดของประเทศ เป็นหลักดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขตเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช้การจัดตั้งองค์กร หรือ โครงสร้างใหม่ และจังหวัดแกนนำไม่ใช้พื้นที่ทดลองหรือต้นแบบสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

ประเด็นที่ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

1. แนวทางแก้ไขปัญหาคูสมรรคช่องว่าง และข้อจำกัด ที่สกัดกั้นหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต
2. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะวิธีการส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านสามารถดำเนินกระบวนการชุมชนได้อย่างราบรื่น และก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาที่ตัว “คน” จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะเมื่อคนมีความเจริญทางปัญญาสามารถจะสร้างความเจริญได้เอง นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของทั้งคนและท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นนั้นยั่งยืน
2. หลักการพัฒนา 10 ประการ คือ
  - 2.1 หลักช่วยเหลือตนเอง ฟังตนเองเป็นการพัฒนา “คน” เพื่อให้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนมากที่สุด จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในตนเอง

- 2.2 สภาพที่เป็นอยู่ เป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วจึงใส่ปัจจัยนำเข้า ไปเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดการพัฒนาคนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
  - 2.3 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว ทำให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองมากที่สุด และสามารถที่จะวางแผนการใช้ทรัพยากรที่พอดี
  - 2.4 การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น
  - 2.5 วัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่น จะต้องเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่สืบต่อไป
  - 2.6 ความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้ได้ต้องจัดการในรูปของหนึ่งโครงการ มีลักษณะเป็นหนึ่งหน่วยระบบ
  - 2.7 การประสานงาน เป็นหน่วยงานของราชการและเอกชน จะต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา
  - 2.8 การทำงานเชิงรุก เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้านอย่างตรงประเด็น
  - 2.9 ความมีคุณธรรมและศิลปะ
  - 2.10 การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นการพัฒนาโดยเชื่อมสถานภาพของท้องถิ่น ในปัจจุบันเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น
3. วิธีการพัฒนา เป็นการลงมือปฏิบัติไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา จึงมุ่งที่ตัว “คน” เป็นสำคัญ กระบวนการที่นำมาใช้ในการพัฒนาคน ได้แก่วิธีให้การศึกษาอบรม วิธีการทำงานกับกลุ่มคน วิธีพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกล่าวคือ นักพัฒนา และผู้ถูกพัฒนาจะต้องร่วมกันตั้งแต่วางแผนและปฏิบัติงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กระบวนการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และวิธีทำงานกับหน่วยงาน เป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานเข้ามาช่วยท้องถิ่นในส่วนที่ขาด เพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็ง
- ปัญหา
1. ประชาชนไม่มีความคิดในการพัฒนาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการนำการพัฒนาในทุกด้าน
  2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนามักจะห่อเหี่ยวที่มองเห็นว่าชุมชนล่มสลายและขาดการมีส่วนร่วมและมักจะเป็นข้ออ้างว่าพัฒนาไม่ได้แน่นอน และพากันละทิ้งซึ่งทำให้ชุมชนนั้นขาดโอกาสที่จะมีผู้เข้าไปร่วมเป็นภาคีการพัฒนา
  3. ชาวบ้านในชุมชนมักไม่กล้าแสดงออก แม้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามทำให้การวางแผนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่สามารถประเมินผลได้ทันที

4. ผู้นำหมู่บ้านตามกฎหมายมัก ไม่มีลักษณะเป็นผู้นำธรรมชาติเช่นในอดีต ชาวบ้านมักให้ความยอมรับอย่างไม่จริงจัง ความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาจึงมีน้อย
  1. ให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยการกระทำทุกวิธีเพื่อให้ชาวบ้านได้เสนอภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองออกมาให้ได้
  2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้มีความคิดเห็นร่วมกันในหมู่บ้านเพียงจำนวนหนึ่งก่อน เรียกว่า “กลุ่มสนใจ” ซึ่งกลุ่มจะขยายผลไปสู่การพัฒนาที่มากขึ้นต่อไปเอง
  3. วิทยากรต้องการกระตุ้นทำให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกในความคิดเห็นต่าง ๆ ให้ได้ด้วยการชวนการดังกล่าว เพื่อให้ประเมินผลได้ทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง
  4. ค้นหาผู้นำธรรมชาติที่มีบทบาทในการพัฒนาต่อไปให้ได้ และสร้างบทบาทให้เกิดขึ้นอย่างแนบเนียน ไม่เป็นการสร้างกลุ่มอำนาจขึ้นมาคู่กับคณะกรรมการหมู่บ้าน แต่จะทำงานไปด้วยกันอย่างสอดคล้องซึ่งอาจหาได้โดยเร็วจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม

9.6 ธุรกิจชุมชน

1. ธุรกิจชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นส่วนสำคัญในการลดภาวะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระดับครอบครัว เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาโสเภณีเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 หน่วยงานของรัฐ
- 1.2 หน่วยงานอาสาสมัครเอกชน
- 1.3 โครงการหลวง
- 1.4 บ้าน, วัด, โรงเรียน

2. ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมและช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ลักษณะเด่นของธุรกิจ คือ เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหารรายได้ จากยอดขายไม่มากนัก ต้นทุนในการดำเนินงานไม่มากนักในระยะเริ่มต้น การติดต่อ และการให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย ประเภทของธุรกิจชุมชน แบ่งออกได้เป็น ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจการค้าส่ง และธุรกิจบริการ นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ คือเปิดโอกาสให้มีการประกอบการก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

4. การสร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนทำได้โดยรวม ทำให้สังคมของท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และช่วยให้สังคมมีความสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

ปัญหาธุรกิจชุมชน

1. ประชาชนไม่มีความสามัคคีรวมกลุ่มกัน
2. ไม่มีความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการทำธุรกิจ
3. ประชาชนไม่มีจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชน
4. ชุมชนไม่มีแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

การแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความร่วมมือกันและชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพ
2. ให้ความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการประกอบธุรกิจ
3. สร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนโดยรวม
4. หาหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่สรุปผล และการแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังคงบันทึกตามหลักบัญชีคู่ ในการจัดทำบัญชี ตามรูปแบบนี้ สิ่งที่ต้องจัดทำจะต้องให้ความสำคัญคือ หมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวด คือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่าง ๆ กัน อาจมีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้ สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระซื้อพันธะผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไร จากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชีกำไรสะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากกิจการดำเนินงานหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยรับ รายได้จากเงินบริจาค หรือเงินรางวัลต่าง ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ค่าเบี้ยประชุมดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น หรือลดลงเท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

ปัญหา

1. คณะกรรมการกองทุนขาดความเข้าใจในการทำบัญชี
2. ข้อมูลในบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
3. ไม่มีผู้ตรวจสอบและประเมินผลการทำบัญชี การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุน
2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเป็นระยะ
3. ให้นำหน่วยงานของรัฐบาลจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบทำบัญชีกองทุนของหมู่บ้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะรายกรณี : บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการที่ถูกต้อง เหมาะสมกับการดำเนินการประเมินโครงการ โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินโครงการดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 2 หัวข้อดังนี้

1.1 รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ และเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลทีม (Stuffleteam's) ซึ่งเป็นการประเมินเชิงระบบเช่นกัน ได้นำ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ประกอบด้วยประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม Context Evaluation : C เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล

2. การประเมินปัจจัย Input Evaluation : I เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

3. การประเมินกระบวนการ Process Evaluation : P เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล

4. การประเมินผลผลิต Product Evaluation : P เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

การประเมินจะต้องเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจ เพื่อเป็นการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์พิจารณา เพื่อที่จะสามารถสรุปผลการประเมินที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อตัดสินใจให้เงินกองทุน

จุดประสงค์ → ความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอและความเข้มแข็งของชุมชน

การวัด → การพิจารณาโครงการที่ให้ชุมชนนำเสนอ และพิจารณาโครงการ เปรียบเทียบกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้

การตัดสินใจ → โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ๆ ควรได้รับอนุมัติเงินกองทุนหรือไม่

2. การประเมินการดำเนินการของโครงการ

จุดประสงค์ → เพื่อกำกับติดตามและเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การวัด → ให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน โครงการเป็นผู้เก็บข้อมูล

การตัดสินใจ → จากข้อมูลที่นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมมาจะทำให้ทราบว่า การดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่

3. การประเมินผลสรุปโครงการ

จุดประสงค์ → เพื่อการตัดสินใจผลการดำเนินการของโครงการ

การวัด → ให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน โครงการเป็นผู้เก็บข้อมูลตามแบบรายงาน (บร.) ทั้งผลสำเร็จและผลกระทบของโครงการ

การตัดสินใจ → ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมของแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ว่าควรยกเลิกหรือสนับสนุน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีระเบียบวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย กระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อการประเมินโครงการ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างมาใช้ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีความหมายดังนี้

2.1 ประชากร [Population] หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน และในการประเมินครั้งนี้ประชากรที่ต้องทำการประเมิน ได้แก่ สมาชิกหรือชาวบ้านทั้งหมดของบ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 698 คน 140 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง [Sample or Sampling Group] หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นตัวแทนที่ถูกเลือกในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากต้องการประหยัดเวลา และงบประมาณที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการประเมินโครงการนี้มีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ ได้แก่

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ
4. ประชากรในหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบตามแบบซิปปโมเดล [CIPP Model] ซึ่งมีการประเมิน 2 ระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ตัวแปร หมายถึง สิ่งที่ทำการศึกษาเพื่อหาคำตอบในประเด็นต่าง ๆ อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างและคุณลักษณะของสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งต้องทำการค้นหาตัวแปรเพื่อที่จะนำมาสร้างตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับประเด็นการประเมิน

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ตัวชี้วัดจะมีทั้งที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และแสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล [CIPP Model] ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย

1. ตัวชี้วัดบริบท Context Indicator : C หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของระบบกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร. 1 โดยมีแหล่งข้อมูลและมีวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ และข้อมูลมือสอง โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 และ การศึกษาจากเอกสาร

1.2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากเอกสารหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน แผนที่หมู่บ้าน และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์

1.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน สถานีนอมนาย สังเกต สัมภาษณ์

1.4 วัฒนธรรมประเพณี มีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส และชาวบ้าน โดยวิธีสัมภาษณ์ สังเกต

1.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีแหล่งข้อมูลจาก ผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน โดยวิธี สัมภาษณ์ สังเกต

1.6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต

1.7 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา แหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลมือสองที่บันทึกไว้แล้ว โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต

1.8 ความเข้มแข็งของชุมชน แหล่งข้อมูลจากชาวบ้าน โดยวิธีสัมภาษณ์

1.9 อาชีพเดิม แหล่งข้อมูล จากชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์

1.10 สมาชิกในครอบครัว แหล่งข้อมูล สมาชิกกองทุนและชาวบ้านทุกคน โดยการสังเกต และการสัมภาษณ์

1.11 สภาพการอยู่อาศัย แหล่งข้อมูลสมาชิกกองทุนโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกต

1.12 รายได้ของครอบครัว แหล่งข้อมูล สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยการสัมภาษณ์

1.13 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน ของสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า [Input Indicator : I] ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปร ซึ่งมีแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ มีแหล่งข้อมูลจากระเบียบสำนักนายกฯ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยการศึกษาจากเอกสาร
- 2.2 การประชาสัมพันธ์ ว่าข่าวสารมาแบบไหนใช้สื่อแบบใดซึ่งมีแหล่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเอกสาร
- 2.3 คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลจากพัฒนาชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร
- 2.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีแหล่งข้อมูลจากระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร
- 2.5 การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน ส่วนราชการ ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3 ,บร.9 และการสัมภาษณ์คณะกรรมการ
- 2.6 เงินกองทุน 1 ล้านบาท ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยการสัมภาษณ์
- 2.7 เงินทุนสะสมอื่น ๆ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์และ ศึกษาจากเอกสาร
- 2.8 บัญชีตกรกองทุน แหล่งข้อมูลจากบัญชีตกรกองทุนหมู่บ้าน และคู่มือนักศึกษา โดยการศึกษาด้วยตนเองและศึกษาจากเอกสาร
- 2.9 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
- 2.10 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์
- 2.11 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์
- 2.12 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์
- 2.13 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

2.14 จำนวนแรงงาน จากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ โดยการ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ [Process Indicator : P] ประกอบไปด้วยตัวแปรซึ่งมีแหล่งข้อมูล และวิธีการศึกษาคงต่อไปนี้

3.1 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 และการ สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน

3.2 การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดย การสัมภาษณ์

3.3 ระบบบัญชีกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบัญชีกองทุน โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

3.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดย การสัมภาษณ์

3.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และเอกสารโครงการขอกู้ โดยวิธีการ สัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

3.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกอง ทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ และชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์

3.7 การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์

3.8 การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ศึกษาจากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ โดยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

3.9 การจัดสรรประโยชน์ ศึกษาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระเบียบกองทุน หมู่บ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

3.10 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน ศึกษาจากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ และชาวบ้าน โดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบมีส่วนร่วม

4. ตัวชี้วัดผลผลิต [Product Indicator : P] ประกอบไปด้วยตัวแปรซึ่งมีแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

4.1 การใช้จ่ายเงินกู้ ศึกษาจากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ บัญชีการใช้จ่ายเงิน โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 ศึกษาจากเอกสาร

4.2 จำนวนสมาชิกกองทุน ศึกษาจากเอกสารกองทุน

4.3 จำนวนผู้ได้เงินกู้ ศึกษาจากเอกสารกองทุน

4.4 ยอดเงินที่ให้กู้ ศึกษาจากเอกสารของคณะกรรมการกองทุน

4.5 จำนวนผู้ชำระตามกำหนด ศึกษาจากเอกสารกองทุน

4.6 ยอดเงินชำระตามกำหนด ศึกษาจากเอกสารกองทุน

4.7 ทักษะของชุมชนต่อกองทุน ศึกษาจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน และผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4.8 การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ ศึกษาจากการสัมภาษณ์โดยใช้ บร.11

4.9 ความสามารถในการพึ่งตนเอง ศึกษาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต

4.10 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจากการสัมภาษณ์ จากบร. 2

4.11 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้เลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และได้แบ่งเครื่องมือตามลักษณะการใช้งานเพราะการประเมินครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ จึงได้นำเครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์มาใช้โดยมีแบบรายงาน (บร. 1 – 12) มาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

1. การสังเกต [Observation] เป็นเครื่องมือที่จะต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งก็คือผู้เขียนเองที่ต้องทำการหาข้อมูลโดยใช้หู และตาในการสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล จากพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูล แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลจากการสังเกตไว้เพื่อนำมาสรุปผล

2. การสัมภาษณ์ [Interview] เป็นการเก็บข้อมูลจากการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ การสัมภาษณ์จะต้องฟังมากกว่า พูดเอง และต้องแจ้งจุดประสงค์ในการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ทำอะไรและเกิดประโยชน์ในด้านใด

3. แบบสอบถาม [Questionnaire] เป็นการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลที่ต้องสอบถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดความเข้มแข็งในชุมชนที่ได้จากแบบรายงาน บร. 2 และ บร.11 เพื่อให้ได้ข้อมูลชี้วัดถึงความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นแบบสอบถามจากกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนจากหมู่บ้าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและดำเนินการตามกระบวนการของการประเมินโครงการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน และมีแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์โดยจะมี บร.ต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

บร. 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทชุมชน

บร. 2 สัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 เกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน

บร. 3 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน ผู้นำชุมชน และประชาชนโดยทั่วไป เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร. 4 สัมภาษณ์กรรมการกองทุน และศึกษาจากเอกสารกองทุน

บร. 9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการ ข้าราชการ และสมาชิกในหมู่บ้าน ในทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน

บร. 11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการนำเงินไปดำเนินการ

2. การสังเกต (Observation)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านลำโพงใต้ เช่น สังเกตจากการเข้าร่วมประชุมของกลุ่มผู้กู้

3. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยการนำข้อมูลจากแบบรายงาน(บร. 2) ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกการมีส่วนร่วม เพื่อชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4. การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ข้าราชการในหมู่บ้าน และหน่วยราชการต่าง ๆ

5. การจัดเวทีประชาคม โดยการเชิญชวนชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ โดยมีแบบรายงาน บร.ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

บร. 5 จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ

บร. 6 จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุน เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน

บร.8 จัดทำแผนโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บร.12 จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับตำบล

6. วิธีอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทำแผนที่ การถ่ายภาพ การจดบันทึก เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล [Analysis of Data]

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ ระดับของข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีประสิทธิภาพ จะต้องแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็น

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ และคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์

2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดประเภท เพื่อให้ง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้และแยกประเภทแล้วมาทำการวิเคราะห์และสรุป

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี แบบ ซิปป์ โมเดล [CIPP Model] ซึ่งเป็นการรายงานตอนที่ 1 – 4 และ การรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่
  1. เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
  2. เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวก และด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวาง

การบรรลุเป้าหมายของกองทุน

3. เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

4. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง [Authentic Evaluation] เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี – ไม่ดี” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่าง ชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากวิกฤติเศรษฐกิจช่วงปี 2540 ทำให้ความอยู่ดีกินดีของคนไทยโดยรวมลดลง คนไทยส่วนใหญ่ยากจนลง และมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในปี 2542 – 2543 รัฐบาลได้กระตุ้นเศรษฐกิจจนความยากจนได้ลดลง 2% แต่ตัวเลขคนจนขณะนี้ยังมีมากกว่าช่วงก่อนวิกฤติ ถึง 2 ล้านคน เนื่องจากการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน ของสินค้าไทยในตลาดโลก รวมทั้งจุดอ่อนของธนาคารและบริษัทเอกชน เป็นต้น ความยากจนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทโดยประมาณ 19% ของคนไทยในชนบทอยู่ในระดับยากจน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติมาก ภาคอีสานมีสัดส่วนคนจนสูงกว่าระดับชาติถึง 2 เท่า ความยากจนบางพื้นที่เป็นความยากจน แบบซ้ำซาก เพราะตอบสนองต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้น้อยกว่าพื้นที่อื่นในแผนพัฒนาฉบับที่ 9 จึงเห็นว่าความยากจน ไม่ได้มีสาเหตุมาจากขาดรายได้อย่างเดียว แต่ยังเกิดจากความยากจน ความยากลำบากในการเข้าถึงการบริการขั้นพื้นฐานด้านทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในตลาดที่คนจนเป็นผู้บริโภค รวมถึงให้โอกาสคนจนเป็นผู้ขายแรงงาน หรือบริการ รวมทั้งต้องให้คนจนเข้าถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนนโยบายนุเคราะห์ศาสตร์ในการคิดแบบเดิมมาเป็นเรื่องการกระจายอำนาจ ปฏิรูปคุณภาพการศึกษา และการทำงานร่วมกัน รวมถึงศึกษาสิ่งที่รัฐบาลทุ่มงบประมาณลงไปว่าได้มีการประเมินผลอย่างไร เช่น การใช้เงินของกองทุนต่าง ๆ ได้ผลเต็มที่หรือไม่อย่างไร

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม [SMEs]

ในปัจจุบันภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคอุตสาหกรรมแรงงานประมาณกึ่งหนึ่งและการจ้างแรงงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤติ ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ซึ่งวิสาหกิจไทยพึ่งพาตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกวัตถุดิบแปรรูปขั้นต้นและขั้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม นอกจากนั้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎร ผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาคซึ่งการพัฒนา SMEs ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพา

เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนไปของเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้น ต้องอาศัยกลยุทธ์ และมาตรการในการพัฒนา SMEs โดยการยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาด แก่ SMEs เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทางการปรับปรุง สภาพแวดล้อมของธุรกิจพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และสร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด คาดว่า ในปี 2545 นี้ ประเทศไทยจะมีดุลการค้าเกินดุลประมาณ 2.22 – 2.55 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอาจจะลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัด คงจะอยู่ที่ประมาณ 5.9 – 6.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยลดลงจากปีก่อนหน้าเช่นเดียวกัน สำหรับปี 2546 การขายตัวของการนำเข้า และการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศจะส่งผลให้ฐานะการเกินดุลทั้งสองมีแนวโน้มที่จะลงไปอีก จากปี 2545 โดยการเกินดุลการค้าอาจจะเหลือเพียง 1.1 – 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอาจจะอยู่ที่ประมาณ 4.8 พันล้านดอลลาร์ฯ เท่านั้น ทุนสำรองระหว่างประเทศ คาดว่า จะอยู่ที่ 33.8 – 34.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2545 เมื่อเทียบกับ 33.0 พันล้านดอลลาร์ฯ ณ สิ้น ธันวาคม 2544 ฐานะการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในขณะที่เงินทุนไหลออกสุทธิจะลดลง ซึ่งส่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศมีฐานะเกินดุล (คาดว่าประมาณ 708 – 1,036 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ส่วนในปี 2546 คาดว่า การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับเพิ่มขึ้นอีกจากปี 2545 เป็นประมาณ 34.5 – 34.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2546

1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้เป็นสินของประชาชน

สำหรับสภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือนของทุกภาคของประเทศไทยรายได้ โดยเฉลี่ยสูงกว่ารายจ่าย ทั้งนี้ครัวเรือนในภาคต่าง ๆ มีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้ อยู่ระหว่างร้อยละ 75.9 – 85.9 ของรายได้ของครัวเรือนในแต่ละภาค (ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนสูงที่สุด ขณะที่ครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการมีสัดส่วนต่ำที่สุด สำหรับเรื่องหนี้สิน จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีหนี้คิดเป็น 124,330 บาท สูงกว่าปี 2541 ร้อยละ 0.9 โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2541 ในอัตรา ร้อยละถึง 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในอัตราร้อยละ 9.6 และ 2.2 ตามลำดับ ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ และภาคกลาง ลดลงในอัตราร้อยละ 1.4 และ 5.9 ตามลำดับ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านลำโพงใต้

หมู่บ้านลำโพง หมู่ที่ 13 ตั้งอยู่ที่ ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ก่อตั้งมาประมาณ 100 กว่าปีมาแล้ว จากเดิมอาศัยอยู่ที่บ้านเก่า ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของที่ตั้งปัจจุบัน แต่พอประชากรเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมลำบาก ห่างไกลแหล่งน้ำและพื้นที่สร้างที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ ชาวบ้านพากันมาจับจองที่ดินและได้พากันอพยพครอบครัวมาสร้างที่อยู่อาศัยบนพื้นที่ปัจจุบัน จากเดิมเคยมีป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ และบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านในอดีตเคยมีต้นลำโพงอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่า “บ้านลำโพง”

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 จำนวนหลังคาเรือนมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของประชากรมีมากขึ้น ทำให้การปกครองลำบากขึ้น จึงได้มีการแยกหมู่บ้านออกอีกหนึ่งหมู่บ้าน เพื่อให้ง่ายต่อการปกครองหมู่บ้านที่แยกออกมาก็คือ หมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ขึ้นมาในปัจจุบันนี้ (สัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้านลำโพงใต้ นาย ณัฐวัฒน์ ชาวพุดซา อายุ 33 ปี, 15 มีนาคม 2545)

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานของประชากรชาวบ้านลำโพงใต้ในอดีตที่อาศัยอยู่ที่เก่านั้น เพราะเนื้อที่ที่มีน้อยแหล่งน้ำไม่พอกับการอุปโภค บริโภค ชาวบ้านจึงได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในที่ที่เคยเป็นป่าช้าเก่าของหมู่บ้าน เพราะเป็นป่าไม้ที่ราบและมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ การคมนาคมสะดวกสบาย ชาวบ้านจึงได้จับจองและสร้างที่อยู่อาศัย และขยายครอบครัวเพิ่มมากขึ้น จนได้เกิดเป็นหมู่บ้านในปัจจุบัน

การขยายตัวของประชากร

การขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านลำโพงใต้มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการแยกครอบครัวที่อยู่อาศัยและยังอยู่ในระบบเครือญาติอยู่ จำนวนประชากรทั้งหมด 698 คน ชาย 328 คน หญิง 370 คน มีจำนวนหลังคาเรือน 140 หลังคาเรือน

1.2.3 ระบบนิเวศของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอ 24 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้านถึง

ตำบลและหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นถนนลาดยาง จากตำบลถึงอำเภอเป็นถนนลาดยาง สามารถติดต่อได้
ทุกฤดูกาล

อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้านลำโพงใต้มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังต่อไปนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่บ้านกำปิง หมู่ที่ 1 ตำบลกำปิง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
2. ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่บ้านหนองยารักษ์เหนือ หมู่ที่ 17 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่บ้านลำโพง หมู่ที่ 13 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่บ้านเขว้า หมู่ที่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สภาพที่ดินและอากาศ

หมู่บ้านลำโพงใต้ ที่ดินส่วนใหญ่จะมีสภาพดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ยังปลูกพืชผัก ผลไม้ไว้รับประทานในครอบครัวได้อยู่ สภาพดินถือว่ายังสมบูรณ์
อากาศของหมู่บ้านเป็นอากาศที่บริสุทธิ์ไม่มีสารพิษ มีป่าไม้ที่ช่วยให้อากาศในหมู่บ้าน ยังสดชื่นและบริสุทธิ์

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

หมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 สภาพของป่าไม้ในปัจจุบันที่ยังมีป่าจะอยู่ทางทิศตะวันตก มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ มีต้นไม้จำพวกต้นมะค่า ต้นเต็ง ต้นรัง เป็นพื้นที่ของป่าช้า และป่าไม้อีกที่ก็คือ ป่าไม้ของวัดที่พระท่านปลูกไว้ ประมาณ 3 ไร่ ส่วนในหมู่บ้านก็ยังมีต้นไม้อยู่จำนวนมาก แต่ไม่มีต้นไม้ใหญ่ ชาวบ้านจะช่วยกันอนุรักษ์ต้นไม้ไว้เพื่อความร่มเงา และให้ความร่มเย็น และที่สำคัญเพื่อป้องกันลม

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

หมู่บ้านจะมีแหล่งน้ำที่สำคัญและใช้ได้ตลอดปีก็คือ สระเขียวขจี สระน้ำแห่งนี้ ใช้ในการผลิตน้ำประปาแจกจ่ายให้กับชาวบ้านใช้ทั้งปีและยังสามารถนำน้ำจากสระเขียวขจีไปใช้ในการเกษตรของชาวบ้านได้อีก นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง สระน้ำหนองกระทุ่ม สระน้ำแห่งนี้เป็นสระน้ำฝน น้ำในสระทั้งหมดเป็นน้ำฝนทั้งหมด เพราะไม่ได้มีน้ำจากแหล่งน้ำอื่นเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ เนื่องจากสระหนองกระทุ่มไม่มีคลองน้ำไหลผ่าน สระหนองกระทุ่ม

สามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี ในอดีต ถ้าชาวบ้านหมู่บ้านใกล้เคียงขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้จะมา จากสระหนองกระทุ่มแห่งนี้ไปใช้อุปโภค บริโภคเสมอ

1.2.4 เศรษฐกิจ

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านชาวบ้านมีการประกอบอาชีพค้าขาย และค้าเครื่อง ปั้นดินเผา การทอเสื่อ แต่ปัจจุบันได้เลิกทำไปแล้ว บางอาชีพที่ยังคงเหลืออยู่ก็คือ การเกษตร ทำนา ทำสวน ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง รับราชการ มีพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งหมด 1,300 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย 300 ไร่ มีผลผลิตทั้งหมดประมาณ 317 เกวียน ขายไป 170 เกวียน ที่เหลือเก็บไว้รับประทานจำนวน 147 เกวียน มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 15,000 – 20,000 บาทต่อปี ปัจจุบันมีร้านค้าทั้งหมด 8 ร้าน โรงเรียนทั้งหมด 3 แห่ง โรงงานเฟอร์นิเจอร์ 1 แห่ง

1.2.5 สังคมและวัฒนธรรม

เนื่องจากสังคมภายในหมู่บ้านเป็นลักษณะของสังคมชนบททั่ว ๆ ไป ซึ่งมีอาชีพหลักก็คือ การเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การดำรงชีพ และความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นไปอย่างง่าย ๆ และกันเอง มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ส่วนความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว และความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนเป็นความสัมพันธ์แบบกลุ่มปฐมภูมิ คือ เป็นความสัมพันธ์ระบบเครือญาติมีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ร่วมกันทำเกษตรกรรม พุทธกรรมที่สนับสนุนว่าเป็นกลุ่มปฐมภูมิก็คือ การลงแขก เอาแรงงานกันในการทำงาน ซึ่งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและ กัน ฉะนั้นการเลือกคู่ครองจึงอยู่ในสังคมที่จำกัด ให้เกิดระบบเครือญาติ การแต่งงานจะต้องจัดให้ถูกต้อง ตามขนบธรรมเนียมประเพณี อำนาจในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของครอบครัวผู้ชายจะเป็นผู้ตัดสินใจ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และอีกประการหนึ่ง การมีคู่ครองเพียงคนเดียวเท่านั้น เป็นเพราะว่า สังคมเกษตรกรรมส่วนใหญ่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันตลอดเวลา จึงทำให้มีความรัก ความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้านไม่ยอมรับ ลักษณะอีกอย่างหนึ่งที่ได้สังเกตเห็นคือ ความรักถิ่นกำเนิดและความผูกพันทางสายโลหิตซึ่งอาจกล่าวได้ว่า บิดามารดา บุตร ตลอดจนหลานมีความผูกพันกันติดต่อกันไปมาเยี่ยมเยียนกันอยู่เสมอ ยึดถือและเชื่อฟังผู้อาวุโสกว่าตนเป็นสำคัญ

1.2.6 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

บ้านลำโพงใต้ มีนายณัฐวัฒน์ ขวคพุดชา เป็นผู้ใหญ่บ้าน ปกครองด้วยความเที่ยงธรรม ตามรูปแบบของประชาธิปไตย ปัจจุบันการปกครองในระดับท้องถิ่น ได้มีการจัดรูปแบบของการปกครองให้เหมือนกันทั่วประเทศโดยได้จัดรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งใช้แบบตัวแทน เช่น สถาตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับ คือผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น ในหมู่บ้านลำโพงใต้ก็เช่นกัน มีการปกครอง โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งทำงานกันเป็นทีมและแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายปกครอง
2. ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้าน
3. ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบสุข
4. ฝ่ายกิจการคลัง
5. ฝ่ายกิจการสาธารณสุข
6. ฝ่ายกิจการการศึกษาและวัฒนธรรม
7. ฝ่ายสวัสดิภาพและสังคม

ซึ่งในแต่ละฝ่ายจะมีประธาน เลขานุการ และกรรมการอีก 4-6 คน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่อีก 2 คน เป็นรองประธานมีผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่บ้านเป็นผู้ให้คำปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการหมู่บ้านหรือ เป็นผู้คัดค้านคณะกรรมการได้ เมื่อทำไม่ถูกต้อง และยังเป็นคณะกรรมการสถาตำบลด้วย การปกครองในแบบของรูปคณะกรรมการนี้ตามหลักการมีแต่ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ

1.2.7 โรงเรียนและการศึกษา

โรงเรียนที่ถูกหลานของชาวบ้านไปศึกษากันก็คือ โรงเรียนบ้านหนองขารักษ์ - ลำโพง ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2470 ต่อมารัฐบาลได้ขยายระบบการศึกษาภาคบังคับให้ถึง ม.3 ก็ได้มีการตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538 ทำให้จากเดิมมีแค่ระดับประถม ก็มีถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ม. 3 มีอาจารย์ทั้งหมด 16 คน มีนักเรียนทั้งหมด 199 คน และเด็กนักเรียนอีกส่วนไปศึกษาในตัวจังหวัด

การศึกษาจากเดิมการศึกษาของลูกหลานจะจบการศึกษาแค่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือการศึกษาภาคบังคับ พอจบก็ให้ทำงานทำไม่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เท่าที่ควรแต่ปัจจุบันชาวบ้านให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น มีการส่งเสริมให้เรียนในระดับที่สูงกว่าภาคบังคับ บางครอบครัวให้เรียนถึงระดับปริญญาตรี ปัจจุบันมีบัณฑิตที่เป็นลูกหลานของ

หมู่บ้านหลายคน ทำให้พัฒนาการทางการศึกษาของชาวบ้าน อยู่ในระดับดีขึ้นเรื่อย ๆ เห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น

1.2.8 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

การประกอบอาชีพเสริมของกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งปัจจุบัน ได้มีการตั้งกลุ่มทำน้ำลูกยอ ออกจำหน่าย เพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัว ซึ่งทำให้แม่บ้านมีงานทำ มีรายได้ เพิ่มความรู้ ประสิทธิภาพ สามารถนำพืชผักที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาผลิตเป็นสินค้าและนำออกจำหน่ายสู่ท้องตลาด ได้ ปัจจุบันน้ำลูกยอกำลังได้รับความสนใจจากลูกค้า เพราะคุณสมบัติจากผลิตภัณฑ์ของพืชที่มี อยู่ในท้องถิ่นและเป็นสินค้าของชาวบ้าน

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ

วัดบ้านลำโพงเป็นศูนย์กลางของชาวบ้าน พิธีกรรมส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน จะใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการพิธีต่าง ๆ ของชาวบ้าน ประเพณีส่วนใหญ่ก็เช่นกัน ใช้วัดเป็นศูนย์กลาง วัดจะเป็นแหล่งให้ความสงบแก่ทุกคนที่ได้เข้าไป

ประเพณีของชาวบ้านลำโพงได้ที่ได้นำมาปฏิบัติมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบันมีมากมายหลายประเพณีด้วยกัน แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่ค่อยดีเท่าไร ทำให้พิธีกรรมทางประเพณีต่าง ๆ ถูกวันขึ้นเพื่อให้สะดวกและประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไว้ให้ลูกหลานได้ปฏิบัติสืบต่อไปและได้ทราบถึงความหมาย ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ นี้มีพอสรุปได้ดังนี้

1. การแต่งงาน

ฝ่ายชายจะไปสู่ขอฝ่ายหญิง โดยให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ไปสู่ขอ ฝ่ายหญิงเป็นฝ่าย เรียกร้องค่าสินสอดตามฐานะแล้วแต่ความเหมาะสมของตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นเงินสดและทองรูปพรรณ ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายหาอาหารคาวหวานต้อนรับญาติพี่น้องในงานพิธี ซึ่งจัดที่บ้านฝ่ายหญิง เมื่อแต่งงานกันแล้วฝ่ายชายต้องอยู่บ้านฝ่ายหญิงจนกว่าพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะให้แยกครอบครัว ถึงจะแยกได้ ในการเลือกคู่ครองของหนุ่มสาวในปัจจุบัน ไม่มีการคลุมถุงชนเหมือนในอดีต

2. การบวช

เป็นประเพณีไทยที่นับถือกันมาช้านานของชาวพุทธ เมื่อลูกชายอายุครบ 20 ปี จะต้องอุปสมบทหรือบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้ได้ศึกษาพระธรรม ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และถือเป็นการทดแทนพระคุณบิดามารดา ที่เลี้ยงมา การบวชจะถือเอาวันก่อนเข้าพรรษา และลาสิกขาเมื่อออกพรรษาและรับภินิหารแล้ว

3. การแห่นางแมว

ซึ่งมีกันมาแต่บรรพบุรุษหากฟ้าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านจะจับแมวขึ้นใส่คานหามแล้วนำมาทำการแห่ไปรอบ ๆ หมู่บ้านและทำการรคน้ำแมวจนเปียกชุ่ม เพื่อแก้เคล็ดในการขอฝน ซึ่งในปัจจุบันนี้ หากได้ยากแล้ว

4. งานบุญประเพณีต่าง ๆ

ซึ่งถือว่าเป็นวันสำคัญและปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันในหมู่บ้านยังยึดถือและปฏิบัติกันต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

- 4.1 งานบุญทอดผ้าป่า ทำกันตลอดปีซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่เข้าไปทำงานต่างถิ่น ได้ชักชวนเพื่อน ๆ ให้มาเที่ยวบ้านของตนและขณะเดียวกันก็นำผ้าป่ามาทอดถวายด้วยเพื่อบูรณะวัดในหมู่บ้าน
- 4.2 งานบุญวันเข้าพรรษา ก็จะมีการทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม ทอดผ้าป่าและถวายเทียนพรรษา
- 4.3 งานบุญวันออกพรรษา ก็จะมีการทำบุญตักบาตรเทโว ฟังเทศน์ ฟังธรรม ทอดผ้าป่า จะถือวันนี้เป็นวันรวมญาติ
- 4.4 งานบุญวันสงกรานต์ ก็จะมีการทำบุญตักบาตร รดน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์แล้วก็รดน้ำผู้ใหญ่ และการก่อเจดีย์ทราย และถือได้ว่าเป็นวันที่ชาวบ้านมีความสนุกสนานกันมาก ที่สุดในรอบปี คือ เดือนเมษายน เพราะเป็นเดือนที่ร้อนที่สุดและเทศกาลสงกรานต์ก็ถือว่าเป็นประเพณีเพื่อเป็นการกราบขอขมาในสิ่งที่ได้ล่วงเกินต่อบิดา มารดา คุณพระคุณเจ้า ผู้เฒ่า ผู้แก่ ลูกหลานก็จะถือโอกาสนี้กราบขอขมาและขอพร
- 4.5 งานวันลอยกระทง ถือว่าเป็นประเพณีอีกประเพณีที่รวมญาติ เพราะลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะกลับบ้านมาเยี่ยมเยือนพ่อแม่พี่น้อง และจะมาลอยกระทงขอพรพระแม่คงคา
- 4.6 งานทอดกฐิน จะจัดกันปีละครั้งเท่านั้นจะจัดกันหลังออกพรรษาแล้ว
- 4.7 เทศกาลเทศน์มหาชาติ จะมีการจัดงานเทศน์มหาชาติมีการนำข้าวสารอาหารแห้งแล้วก็เงินไปยกกัณฑ์เทศน์ที่มีทั้งหมด 13 กัณฑ์ จะเทศน์ตั้งแต่เช้าคือ เวลา 6 โมงเช้า จนถึง 6 โมงเย็น

3. ลักษณะของประชากร

หมู่บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 698 คน ชาย 328 คน หญิง 370 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปี

ประชากรวัย 1วัน – 3 ปีเต็ม	จำนวน	32	คน
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	จำนวน	26	คน
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	จำนวน	56	คน
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	จำนวน	21	คน
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	จำนวน	32	คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน	425	คน
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	จำนวน	44	คน
60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน	62	คน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ มีผลการดำเนินงานโดยสามารถแจกจ่ายเช็คได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน พร้อมทั้งจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนให้หมุนเวียนในหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านลำโพงใต้ พบว่า ชาวบ้านมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำความเข้าใจในนโยบายที่จัดสรรโดยรัฐบาล ชาวบ้านพอใจและเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของนโยบาย

2. เงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่ได้รับการจัดสรรโดยรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของหมู่บ้าน เงิน 1 ล้านบาทของกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ได้รับโอนเมื่อวันที่ 12 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 เข้าบัญชีธนาคารออมสิน สาขามุขมนตรี ผ่านบัญชีธนาคารเลขที่ 06 – 4310 – 20 – 098442 – 8 เพื่อให้สมาชิกกองทุนกู้ยืมนำไปลงทุนและดำเนินการตามโครงการ

ของคู่และชำระหนี้ที่ติดค้างกับธนาคาร สหกรณ์ ผู้กู้ทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุนเป็นรายปี สัญญาครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ ภายในเดือนพฤศจิกายน 2545 ขณะนี้ยังไม่ครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ สมาชิกกองทุนที่ผ่านการอนุมัติเงินกู้สามารถแยกเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มทำนา ทำสวน ทำไร่	46	ราย	จำนวน	531,000	บาท
กลุ่มเลี้ยงสัตว์	15	ราย	จำนวน	121,000	บาท
กลุ่มค้าขาย	15	ราย	จำนวน	194,000	บาท
กลุ่มบริการ	5	ราย	จำนวน	98,000	บาท
กลุ่มอื่น ๆ	12	ราย	จำนวน	83,000	บาท

ฉะนั้นเงินกองทุน 1 ล้านบาทของกองทุนหมู่บ้านลำโพงได้ปล่อยให้สมาชิกกองทุนกู้ไปเป็นจำนวนเงิน 987,000 บาท เหลือในบัญชี 13,000 บาท

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านลำโพงได้ทุกคนผ่านการคัดเลือกโดยประชาชนในหมู่บ้านมีคุณสมบัติตรงตามระเบียบกองทุน มีความรู้ความสามารถพร้อมทั้งได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านแต่งตั้งให้เข้ามาบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้าน มีทั้งหมด 15 คน โดยมีนายเกษม ป้อมสุวรรณ เป็นประธานคณะกรรมการทั้งหมด เข้ามาบริหารจัดการกองทุน โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความเหมาะสมโดยคณะกรรมการได้ร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับกองทุน พร้อมกับชาวบ้าน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านร่วมกันมีการรับสมัครสมาชิกกองทุน แต่งตั้งคณะกรรมการ และพิจารณาผู้กู้และปล่อยกู้ตามโครงการขอกู้ของสมาชิก

4. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ของชาวบ้านจากเดิมอาชีพหลักของชาวบ้าน คือการทำเกษตร จะมีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการทำไร่ ทำนามาก่อน ส่วนการวางแผนในการผลิตนั้นยังไม่มีวางแผนในการประกอบอาชีพที่เป็นระบบเท่าที่ควรทำให้สินค้าที่ผลิตขึ้นมาไม่มีตลาดรองรับ สินค้ามีราคาตกต่ำ และที่สำคัญการลงทุนประสบปัญหาขาดทุน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วย A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านลำโพงได้ พบว่า มีการคัดเลือกผู้กู้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยพิจารณาจากโครงการขอกู้ความเป็นไปได้ของโครงการประสบการณ์และความต้องการของตลาด ผู้กู้แต่ละราย จะต้องผ่านการอนุมัติของคณะกรรมการและยอมรับในระเบียบข้อบังคับของกองทุน พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับนั้น ๆ ในกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกทั้งหมด 120 คน มีผู้กู้ 93 คน

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ พบว่า คณะกรรมการกองทุนได้ผ่านการอบรมการทำบัญชี แต่หลักการทำบัญชีที่ถูกต้องนั้น คณะกรรมการยังมีความเข้าใจอยู่น้อยแต่ก็สามารถทำบัญชีได้ แต่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์นัก การทำบัญชีของกองทุนยังล่าช้า และยังสับสนกับเอกสารเนื่องจากกองทุนของหมู่บ้านได้หักดอกเบี้ยเงินกู้ ณ ที่จ่ายทำให้การทำบัญชียากไม่เหมือนกับที่ไปอบรมมา มีข้อผิดพลาดอยู่มาก และศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ในการทำบัญชีเพิ่มขึ้น ทำให้ระบบบัญชีของมูลำช้ากว่ากองทุนอื่น ๆ

3. อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า ระเบียบกองทุนมีการอธิบายรายละเอียดให้กลุ่มสมาชิกเข้าใจถึงระเบียบของกองทุนอย่างละเอียด ส่วนการกู้ยืมของชาวบ้านอาจจะไม่ได้ครบทุกคนแต่ทุกคนยอมรับในการจัดสรรเงินกู้ของคณะกรรมการ และได้มีการชี้แจงกับสมาชิกว่าจะมีการจัดสรรเงินให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วย A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า จากเดิมชาวบ้านต้องไปกู้เงินทุนนอกระบบมาใช้ในการลงทุนทำการเกษตรค้าขายและใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่แพง ๆ ปัจจุบันนี้มีเงินของกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่ต้องกู้เงินนอกระบบสามารถนำเงินที่กู้จากกองทุนไปลงทุนได้ไม่ต้องกังวลกับอัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาส่งคืน เพราะเงินกองทุนหมู่บ้านให้ระยะเวลาถึง 1 ปี ทำให้ชาวบ้านมีการจ้างงาน และมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านมากขึ้น ชาวบ้านมีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้มากขึ้น เช่น มีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า การมีกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาทำให้ชาวบ้าน มีความรับผิดชอบมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น มีการประชุมทุกเดือน มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ทำให้เห็นถึงความสามัคคีและความรับผิดชอบร่วมกัน ในการกู้เงินกองทุนชาวบ้านลงความเห็นร่วมกัน เช่น ในการหักดอกเบี้ย ณ ที่จ่าย ทำให้ภาระในการจ่ายชำระคืนเงินกู้ของชาวบ้านในตอนปลายปีลดน้อยลง มีการคิดและการตัดสินใจร่วมกันระหว่างกลุ่ม

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ความไม่ไว้วางใจกันของกลุ่มอย่างเช่น คณะกรรมการจะมีการเล่นพรรคเล่นพวก หรือไม่นั้น จากที่ชาวบ้านเคยระแวงว่าคณะกรรมการจะไม่ให้ความเป็นธรรมในการปล่อยกู้แต่ผลที่ออกมาคณะกรรมการได้พิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นถึงความรับผิดชอบ และการทำงานที่มีความโปร่งใสให้ชาวบ้านได้เห็นและถึงจะพิสูจน์อีกครั้งก็คือ การจ่ายชำระคืน ว่าจะเป็นอย่างที่ไว้วางใจกันมากน้อยแค่ไหน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้ดูแล ส่วนใหญ่กลุ่มผู้ดูแลมีประสบการณ์และความสามารถในการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว ทำให้การนำเงินไปลงทุนเป็นไปได้ง่ายสะดวกโดยไม่ต้องเข้าไปให้การอบรมอาชีพใหม่ สามารถนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพได้เลย อาจจะเป็นการลงทุนเพิ่มจากที่มีเงินประกอบอาชีพอยู่แล้ว หรืออาจจะไปลงทุนในการประกอบอาชีพใหม่ จากที่เคยทำแต่ขาดแคลนเงินทุน อุปสรรคก็คือ ต้นทุนการประกอบอาชีพมีราคาแพง ปัญหาของตลาดในการจัดจำหน่าย ไม่มีทำให้สินค้าที่ผลิตได้เสียหาย

2. สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกของกลุ่มผู้ดูแลที่พักอาศัยเป็นของตนเอง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายไม่ต้องจ่ายค่าเช่า และประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางและสมาชิก ในครอบครัวช่วยกัน ไม่ต้องจ้างแรงงานนอกบ้าน ทำให้มีการทำกันทุกคนในครอบครัว ลดปัญหาการว่างเป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่กัน ในครอบครัว ร่วมกันรับผิดชอบ

3. รายได้ของครอบครัวก่อนที่จะกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านนั้นสมาชิกส่วนใหญ่ต้องแบกรับภาระหนี้สิน ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้โดยผู้จากธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์การเกษตร รวมทั้งนายทุนนอกระบบ ทำให้เป็นหนี้เป็นสินระยะยาว ดอกเบี้ยมีราคาแพง รายรับไม่พอกับรายจ่าย

4. สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาอาชีพ ครอบครัวของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ มีความรักใคร่ปรองดองกัน สมาชิกในครอบครัวจะอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตากันทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้เงินกองทุน มีจำนวนเงินตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท มีการกระจาย จัดสรรให้กับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสมาชิกมีการเขียน โครงการขอกู้และได้นำเงินไปประกอบอาชีพ อุปสรรค สินค้าที่ผลิตนั้นหาตลาดรองรับลำบาก

2. ผู้ดูแลนำเงินไปใช้จ่าย ตามวัตถุประสงค์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งพบได้จากการพัฒนาอาชีพเดิมให้มีความเจริญ ขยายกิจการให้ดีขึ้น ผลิตสินค้าได้มากขึ้น มีสินค้าวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม รวมถึงการซื้อวัตถุดิบในการผลิตสินค้า

3. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สมาชิกผู้ดูแลมีความรู้อยู่แล้ว แรงงานเป็นแรงงานในครอบครัว ซึ่งมีความชำนาญในการประกอบอาชีพไม่ต้องเสียเวลาในการฝึกอบรม

ฝึกฝนใหม่ ทำให้สามารถผลิตสินค้าได้ตามต้องการ ข้อผิดพลาดมีน้อย มีการรวมกลุ่มเสวนา แลกเปลี่ยนทักษะความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง มีการพัฒนา พัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้น

4. กำลังแรงงานในการทำงาน ผู้ที่จะใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ เพื่อลดต้นทุนในการจ่ายค่าแรง เช่น การค้าขาย การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งไม่ต้องใช้คนจำนวนมาก จะมีการจ้างแรงงานก็คือ การทำนา ที่ต้องใช้แรงงานก็คือการทำนา ในการปักดำ ไถ และเก็บเกี่ยวรวมถึงการสีข้าว แต่ก็มีมีการขอแรงเพื่อนบ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่ายบ้าง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ผู้กู้บางรายในการใช้จ่ายเงินยังใช้จ่ายเงินแบบไม่มีแบบแผน ไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้องไม่ได้จัดระเบียบที่แน่นอน จึงทำให้ไม่สามารถคำนวณหาต้นทุนได้ถูกต้องแน่นอน

2. การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของผู้กู้จะได้จากการพูดคุยสนทนากันระหว่างกลุ่มเพื่อนบ้าน ผู้รู้การดูทีวี และการติดตามอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ทำให้มีความรู้เพิ่มเติม ตลอดเวลาทราบถึงความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง

3. การหาตลาดที่ดี พบว่า ผู้กู้ไม่ได้มีการหาตลาดที่แน่นอนผลิตสินค้าก็ทำตนเองเพื่อนบ้าน ไม่มีผู้ชี้แนะแนวทางด้านการตลาดที่ถูกต้อง เมื่อผลิตสินค้าออกมาก็ต้องวิ่งหาตลาดรองรับ เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูง

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง พบว่า หลังจากสมาชิกกู้เงินกองทุนไปลงทุนประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ สมาชิกมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น สมาชิกมีรายได้และความเป็นอยู่ดีขึ้น และส่งผลกระทบยาวทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและประเทศด้วย

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ก็คือ ผลที่ได้จากการทำการเกษตร เช่น การทำนา การปลูกผัก นำเงินที่กู้ไปซื้อพันธุ์พืช ปุ๋ย สารเคมี แต่ไม่สามารถระบายรับได้ เพราะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดและยังรวมไปถึง ฤดูกาลเก็บเกี่ยวและการเลี้ยงสัตว์ จะนำเงินไปซื้อ พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ การค้าขายและบริการมีการนำเงินทุนไปใช้หมุนเวียนอยู่เสมอ ทำให้ยังไม่สามารถระบายรับที่แน่นอนได้

3. ผลกระทบโดยอ้อม ทำให้ประชาชนทั่วประเทศได้รู้จักสินค้าของหมู่บ้านและตำบลของเรา เช่น สินค้าของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าที่ผลิตเป็นภูมิปัญญา ของชาวบ้านเกิดจากวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น การผลิตสินค้าออกจำหน่ายทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นมีเงินทุนหมุนเวียนตลอดเวลา

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้อาชีพต่าง ๆ ของหมู่บ้านลำโพงใต้ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย บริการ รับราชการ และรับจ้าง ตามลำดับ ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะยังประกอบอาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้าน ยังไม่นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตมากนัก อาศัยแรงงาน และอาศัยธรรมชาติ เป็นสำคัญในการประกอบอาชีพ เช่น น้ำก็ยังใช้น้ำจากธรรมชาติ คือน้ำฝน เป็นส่วนใหญ่ในการทำเกษตร ซึ่งสามารถสรุปการนำเทคนิคมาช่วยในการดำเนินธุรกิจ ให้กิจการมีผลผลิตที่ได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำนาในปัจจุบันปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ พันธุ์ข้าว ปุ๋ย เงินทุน ที่นา ที่ติดกับคลองชลประทาน กระบวนการที่ดีได้แก่ การผลิตเป็นขั้นตอนนี้มีการใช้รถไถนาแบบเดินตาม หรือใช้รถไถใหญ่ เข้ามาช่วย การใช้เครื่องมือสีข้าวเพื่อลดแรงงาน และค่าใช้จ่ายมีการเพาะปลูกที่ทันสมัย นำเทคโนโลยี เข้ามาช่วยทำให้ผลผลิตมีคุณภาพได้ผลผลิตสูง จัดสรรปริมาณ ผลผลิตที่พอเหมาะว่าส่วนไหนเอาไว้เพื่อบริโภค ส่วนไหนเอาไว้ เพื่อทำการเพาะปลูกในปีต่อไป และส่วนใหญ่อันที่สำคัญส่วนไหนที่จะขายเพื่อไว้ทำทุน

3.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์ ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ เงินทุน พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ อาหารยา รักษาโรค สถานที่เลี้ยง กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ ยังทำกันไม่แพร่หลาย ยังเป็นการเลี้ยงแบบเป็นอาชีพเสริม ไม่ได้เลี้ยงแบบฟาร์ม เลี้ยงเพื่อไว้ขายเล็กๆ น้อย ๆ หรือเพื่อเป็นการเลี้ยงเพื่อการเก็บออม การเลี้ยงแบบธรรมชาติ นอกจากการเลี้ยงหมูจะใช้อาหารสำเร็จรูปและโรงเรือนที่ดีบ้าง ผลผลิตที่ดีและคุ้มค่าจะต้องใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำและกำไรสูงสุด และมีราคารองรับที่แน่นอน

3.3 อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ ทำเลที่ตั้งของร้านค้าหรือโรงเรือนที่เหมาะสม กระบวนการที่ดี ได้แก่ ต้องมีเงินทุนมีสินค้าที่หลากหลายและทันสมัย มีการขยายกิจการ และการบริการที่ดี ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีการซื้อขายมากขึ้น เกิดเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น

3.4 อาชีพด้านการบริการ ปัจจัยนำเข้าที่คิดได้แก่ ทำเลที่ตั้ง ต้นทุนของวัตถุดิบ ต้นทุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เงินทุน กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ ยังทำกันไม่แพร่หลาย คนรู้จักน้อย มีการพัฒนาฝีมืออยู่ตลอดเวลา ทำเป็นธุรกิจในครอบครัวใช้แรงงานของครอบครัว ผลผลิตที่ดี สินค้ามีคุณภาพ ราคาไม่แพง และรับประกันคุณภาพ

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากสภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้านในบริบทชุมชน พบว่า แหล่งน้ำที่ใช้ในการประกอบอาชีพเพาะปลูกของกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีแหล่งน้ำน้อย ส่วนใหญ่ต้องคอยอาศัยน้ำธรรมชาติ คือน้ำฝนเป็นหลักในการเพาะปลูก บางส่วนอาจจะใช้น้ำชลประทาน เข้ามาช่วยแต่น้ำก็ยังไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

4.2 สภาพสังคม พบว่า ความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ พี่พวาค้ำซึ่งกันและกัน ทำให้เห็นถึงความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันในกลุ่ม การทำงานร่วมกันมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4.3 ผลที่เกิดจากโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ถนนที่ใช้ในการคมนาคมของหมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง ไม่สะดวกต่อการคมนาคม ป่าไม้ยังคงเหลืออยู่เฉพาะในที่ของส่วนของสถานที่สาธารณะและมีบ้างบางส่วนของชาวบ้าน แต่ก็ถือว่าเป็นแหล่งป่าไม้ที่สมบูรณ์อยู่ แหล่งน้ำด้านอุปโภค บริโภคมีใช้ตลอดปี คลองส่งน้ำมีน้อยไม่เพียงพอ ไฟฟ้ามีใช้ครบ น้ำประปามีครบ

4.4 ผลที่เกิดจากนโยบาย การดำเนินงานทางการบริหารของคณะกรรมการมีการทำงานที่สามัคคี มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ แต่งานบางจุดยังล่าช้า

4.5 ผลที่เกิดจากเงินกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้มีการจ้างงานมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพ และไม่ต้องพึ่งเงินทุนจากภายนอกระบบ ช่วยลดปัญหาเงินทุนที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ทำให้ชาวบ้านรู้จักการบริหารจัดการร่วมกันเกิดความสามัคคีกันในหมู่บ้าน

4.6 เงินทุนสะสมอื่น ๆ พบว่า มีการจัดเก็บเงินทุนสะสมในกลุ่ม เช่น สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน จะต้องมีการฝากเงินสะสมก็คือ ฝากเงินสัปดาห์ละทุกเดือน ฝึกให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บออม

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า มีการจัดตั้งกองทุน เมื่อ 13 กรกฎาคม 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 มีจำนวนสมาชิกกองทุน 120 มีผู้ขอกู้ 93 คน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ความรู้ความเข้าใจของประชาชนของประชาชนต่อกองทุนมีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านขึ้น เพราะกองทุนสามารถพัฒนางาน อาชีพ รายได้ และมีสวัสดิภาพต่าง ๆ คอบแทนให้แก่สมาชิก และมีการบำรุงหมู่บ้าน และช่วยเหลือประชาชนที่พิการ ชรา ของหมู่บ้าน

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน เข้ามาบริหารจัดการมีการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ คอยให้คำปรึกษา โดยประธานกองทุนมีอำนาจสูงสุด ระเบียบกองทุนคณะกรรมการและชาวบ้าน

ช่วยกันร่างร่วมกัน การดำเนินงานของคณะกรรมการมีการประชุมประชาคม มีการรับสมัครสมาชิก จัดทำบัญชี การรับฝาก รวมถึงการระดมทุน มีระเบียบการกู้ยืม คัดดอกเบี้ยและจัดสรรผลประโยชน์ตามอัตราส่วนที่มีอยู่ในระเบียบของกองทุน

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้พัฒนาความคิดริเริ่มเสริมสร้าง ศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียง และสามารถนำมาปรับปรุงและปฏิบัติในการบริหารกองทุนได้รวมถึง การประกอบอาชีพของผู้กู้ด้วย

5.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนหลักการสำคัญให้กับประชาชนเข้าใจ การเข้าใจของสมาชิกกองทุน เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงิน กองทุนด้วยตนเองถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้มีโชรอร์ฐบาลจัดการให้ผู้กู้ก็ต้องมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเอง และมีตลาดที่แน่นอนและยังมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี

5.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ศักยภาพของชุมชนมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง มีการศึกษาข้อมูลข่าวสาร ในอดีตไม่มีโทรศัพท์ แต่ปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์ ทำให้การสื่อสารได้รวดเร็ว ประชากรมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายมีการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้า มีการปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน ส่งผลถึงความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รับฟังความคิดเห็นขอส่วนรวมนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ของหมู่บ้านและครอบครัวให้เจริญยิ่งขึ้น

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ใหญ่ ผู้ช่วย อบต. กลุ่มสตรีแม่บ้าน และชาวบ้านลำโพงได้ทุกคน ได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย และเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ

2. การมีกองทุนเดิมในหมู่บ้านมีเฉพาะกลุ่มฌาปนกิจ และกลุ่มสตรีแม่บ้านเป็นกลุ่มทางสังคม แต่ปัจจุบันมีกลุ่มของกองทุนหมู่บ้านเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจและสังคม มีการให้กู้ยืมเงินใช้หมุนเวียนในอาชีพ

3. ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้ และพัฒนาอาชีพรู้จักการบริหารจัดการด้วยตนเอง

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่ามีดังนี้

1. ไม่มีการจัดตั้งกองทุนเหมือนกองทุนหมู่บ้าน เพราะไม่สนับสนุนให้ประชาชนเป็นหนี้
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน จำนวนผู้กู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจกู้ ของคณะกรรมการที่ได้เงินกูน้อยกว่าเขียนขอไป
3. เงินต้นไม่สามารถ กลับเข้าสู่กองทุนได้ตามกำหนดเวลาปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้น เพราะยังไม่ครบกำหนดชำระคืน ส่วนดอกเบี้ยถูกหัก ณ ที่จ่าย

5.3 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า มีหน่วยองค์กรที่ให้ความรู้ด้านการเกษตร การทำปุ๋ยชีวภาพ การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ พัฒนากรจังหวัด

5.4 ความเข้มแข็งชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด พบว่า มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในหมู่บ้านมีความอบอุ่น มีการสร้างกลุ่มอาชีพ สามารถผลิตเป็นสินค้าประชาชนในหมู่บ้าน ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่มีการวางแผนและแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน ในท้องถิ่น พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านลำโพงใต้ มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก สมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมกันน้อย จากข้อมูลที่พบ จะศึกษาจากทีวีและหนังสือพิมพ์ แต่ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้พอเพียงกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว แต่ไม่มีเงินออม สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกชาวบ้านลำโพงใต้มีความเป็นอยู่ที่อบอุ่นรักใคร่ปรองดองกันอยู่กันแบบเครือญาติ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเสมอ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จากกรณีศึกษา : บ้านลำโพงใต้ หมู่ที่ 18 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1.1 หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และส่งเสริมสวัสดิภาพของสมาชิก

1.1.2 หมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.1.3 หมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับสังคม

1.1.5 ชุมชนของหมู่บ้านลำโพงใต้มีศักยภาพและ ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการจัดการกองทุน

1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้และเกิดการความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของประชาชน ในหมู่บ้านและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงาน บริบทของหมู่บ้าน พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์

3. ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

5. ประมวลผลการสังเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการ และผลการวิเคราะห์ติดตามการประเมินโครงการ

6. สรุป อภิปราย

3. ผลการดำเนินงาน

1. หน่วยระบบ A หรือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้

การประเมินบริบทของหมู่บ้านจากประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร ที่มีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นที่ไร่ ที่สวน ที่นา รวมไปถึงแหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีคลองน้ำของชลประทาน ส่วนสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาสู่ลูกหลาน ให้ประพฤติกฎปฏิบัติตามจนถึงปัจจุบัน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ถนนและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจน การพัฒนาภูมิปัญญา รวมทั้งความเข้มแข็งของชุมชนผู้นำชุมชน นำไปสู่ความเข้มแข็งของหมู่บ้านลำโพงได้ ทำให้สามารถจัดตั้งและแต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการกองทุนเอง โดยมี นายเกษม ป้อมสุวรรณ เป็นประธาน มีการร่างระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของกองทุนตามนโยบายของสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของทางราชการ มีการเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการถึงบทบาทหน้าที่และการบริหารจัดการการเงิน สามารถจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และบัญชีรายรับ – รายจ่ายเบื้องต้นได้ ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามระเบียบข้อบังคับทั้งการรับสมัครสมาชิก การกู้ การอนุมัติเงินกู้การส่งเสริมการให้เงินกู้ การตรวจสอบและมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ทำให้สมาชิกกองทุนที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการรับเป็นสมาชิก 120 ราย ขอู้ 93 ราย รวมเป็นเงินในการปล่อยกู้ 987,000 บาท ทั้งหมดผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว ผู้กู้ทุกคนหักดอกเบี้ย ณ ที่จ่ายรวมเป็นเงิน 59,200 บาทส่วนเงินค้ำยังไม่สามารถระบุจำนวนผู้ชำระคืนเงินได้เพราะยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนสมาชิกกองทุนมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองจากประสบการณ์การดำเนินงานของกองทุน คณะกรรมการได้นำเงินคดลยที่ได้นำไป แจกเป็นทุนการศึกษา ช่วยเหลือเด็กพิการและคนชรา และใช้ในการซื้อหลอดไฟฟ้าติดตามถนนในหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. หน่วยระบบ B หรือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

จากการประเมินบริบท กระบวนการนำเข้า กระบวนการบริหารจัดการและผลผลิต การดำเนินงานของผู้กู้ อาชีพเดิมมีส่วนเสริมสร้างประสบการณ์อยู่แล้วมีส่วนในการพัฒนาอาชีพ และประกอบอาชีพเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้สามารถประเมินศักยภาพของการชำระคืนเงินกู้ และการอนุมัติเงินกู้

ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ เงินทุนวัตถุประสงค์ของการกู้เงินสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบ ความรู้ และแรงงานของสมาชิกผู้กู้ มีส่วนทำให้กิจการเจริญเติบโตได้ สามารถขยายกิจการ การเพิ่มการลงทุนได้จริง เพื่อให้โอกาสในการประกอบอาชีพของผู้กู้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพต่อไป

กระบวนการของระบบของผู้กู้ในด้านการใช้จ่ายเงิน การหาตลาด การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน ยังเป็นรูปธรรม มีการจัดระเบียบการบริหารการเงินที่ดีและมีการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการที่ดีอยู่เสมอ

ผลผลิตที่ได้ จะเห็นผลสำเร็จได้จากผู้กู้ที่เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และบริการที่สามารถประเมินผลได้ เพราะใช้เวลาไม่ถึงปี ส่วนการทำไร่ ทำนา ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปี ถึงจะเห็นผลว่าจะประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน

4. อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

ข้อ 1. การเกิดกองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้านและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น และเห็นถึงความสำคัญของกองทุนส่งผลถึงสมาชิกได้พัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้น

ข้อ 2. ระบบบริหารกองทุนบ้านลำโพงใต้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารกองทุน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานตามความถนัดของแต่ละคนมีการจัดการตามระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และจัดทำระเบียบที่สอดคล้องกับสภาพของหมู่บ้านตามความเหมาะสม

ข้อ 3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านลำโพงใต้ เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยน เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา เห็นได้จากการทำประชาคม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อาวุโสเสมอ เพราะประสบการณ์และความชำนาญที่มีมานาน

ข้อ 4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านของ กองทุนหมู่บ้าน ลำโพงได้มีการรวมกลุ่มกันน้อย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพนิก กลุ่มอสม. แต่ปัจจุบันหลังจากมีเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามาได้มีการตั้งกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจขึ้นมา เป็นกลุ่มแรกกลุ่มของแม่บ้าน เป็นการตั้งกลุ่มผลิตน้ำลูกหยี เพื่อจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง

ข้อ 5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นของคนใน หมู่บ้านลำโพงได้ ส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส มีความรักสามัคคี ซื่อสัตย์ ให้การยกย่องผู้ที่ทำความดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมี ผู้นำที่เข้มแข็ง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. ประสบการณ์ของคนในชุมชน ที่ประสบความสำเร็จมาก่อน จึงได้อาศัยเป็น บทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ในการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2. ประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จมาก่อนเป็นแบบอย่างที่ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะในการประกอบอาชีพ เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้ที่เริ่มประกอบอาชีพให้มีการพัฒนาอาชีพให้ เจริญต่อไป

3. เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคคล กลุ่ม และบุคคลภายนอก มาให้ ความรู้ และประสบการณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

4. เกิดการรวมกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกันมีการแบ่งหน้าที่การบริหารกองทุน และรับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีก่อให้เกิดความเข้มแข็ง

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. คนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร สหกรณ์ และนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถเพิ่มการ ลงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2. สภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม เช่น อากาศแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

3. คนในหมู่บ้านยังประสบปัญหาขาดทุน ไม่กล้าเสี่ยงในการลงทุน เพราะอาจจะ ประสบกับปัญหาขาดทุนมากขึ้น ถ้าราคาผลผลิตตกต่ำและตลาดรองรับผลผลิตไม่มี

4. ด้านสุขภาพ ร่างกายโรคร้าย ที่ไม่เอื้อต่อการทำงานและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษา พยาบาลเป็นจำนวนมาก

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้ทำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้านและตำบล ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เป็นกลุ่มของการเรียนรู้ปัญหาาร่วมกัน พร้อมกับร่วมกันแก้ปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยการจัดทำเวทีประชาคม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความเข้มแข็ง แข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านรู้หน้าที่ของตน มีความรักสมัครสมานสามัคคีและเสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรู้ ทำความดี ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส และมีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง [Immediate Result] เมื่อระยะเวลาผ่านไป ผลการดำเนินงานของกองทุน ที่ผ่านมามีรายได้จากการส่งคืนเงินกู้ของสมาชิก ทั้งต้นแบะดอกเบี้ยทำให้กองทุนมีเงินหมุนเวียนมากขึ้น และมีสมาชิกผู้กู้มากขึ้นตามลำดับ

5.2 ผลกระทบโดยตรง [Direct Impact] สมาชิกผู้กู้ นำเงินไปดำเนินโครงการ เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น และลดภาระหนี้สิน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม [Indirect Impact] วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีการเรียนรู้ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข พร้อมกับมีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม มีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและทันสมัย

5. ข้อเสนอแนะ

1. จากระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ควรจะมีการชี้ระยะเวลาของการชำระหนี้จาก 1 ปี โดยพิจารณาจากโครงการขอกู้ของผู้กู้ว่าวัตถุประสงค์ของการขอกู้เป็นโครงการระยะสั้นหรือระยะยาว

2. การบริหารจัดการกองทุนควรมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจนและแนวทางของการปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

3. การเขียนโครงการขอผู้ในการประกอบอาชีพของสมาชิก ควรมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติ และการดำเนินการของผู้ผู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้จ่ายเงินควรมีการลงบัญชีรายรับรายจ่ายที่สามารถตรวจสอบได้ ถ้ามีการพิสูจน์และตรวจสอบหลักฐานในภายหลัง

4. ในการค้นคว้าวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการของผู้ขอผู้ที่เสนอ และแนวโน้มของตลาดในการรองรับผลผลิต รวมไปถึงข่าวสารข้อมูลของกลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ที่จะนำเสนอให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอาชีพของหมู่บ้าน และชุมชนให้เจริญและพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. และสถาบันราชภัฏ,

สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ชุดวิชา การจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคเกจ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน, และศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และประชาชน. (ม.ป.ป.). คู่มือการพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการหมู่บ้าน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545ก. เอกสารประกอบการวิจัยชุมชน หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์.

_____. 2545. เอกสารประกอบวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์.

พิทยา สุวรรณะชญ และคณะ. 2545. เอกสารประกอบการจัดการธุรกิจชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคเกจ จำกัด.

สมหวัง พิริยานูวัฒน์. 2545. เอกสารประกอบการเรียน ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. นครราชสีมา : หัสน์ทองการพิมพ์.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2545. คู่มือ
การทำบัญชี และรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ :
สหมิตรพริ้นติ้ง.

5 ปีวิกฤตคนไทยแย่งลง –จนเพิ่ม[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam
/thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

เศรษฐกิจไทยปี 2545-2546...ได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายภายในประเทศ[ออนไลน์]. ได้จาก:
[http:// www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country.../index.html?
topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

เวสต์แบงก์ชี้หลังวิกฤตคนไทยจนเพิ่ม 3 ล้านคน[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://www.rakbankerd.
com/benny/01_jam /thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file
2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)

รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2542[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://
www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country... /index.html?topic_id= 1429
\\$db=1429\\$db_file_2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country.../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file_2/8/45)